

INVALIDILIITTO RY:N LAUSUNTO

Oikeusministeriö

Lausunto on annettu lausuntopalvelu.fi –verkkosivuston kautta

Against Hate –hankkeen suositukset viharikosten ja vihapuheen vastaiseen työhön

Sisältyvätkö luonnoksen viharikosten ja vihapuheen vastaisen työn keskeiset tavoitteet?

Invalidiliitto katsoo, että *Tavoite 2 Lainsäädäntö kuntoon* edellyttää erillisen viharikostunnusmerkistön kirjaamista rikoslakiin. Norjan rikoslaissa viharikos -käsite on linkitetty vammaisuuteen. Suomen rikoslaki tuntee vammaisuuden motiivina vain rangaistuksen koventamisperusteena, jota on käytetty melko harvoin. Esimerkiksi rikoslain 11 luvun 11 §:n syrjintärikos kattaa vammaiset henkilöt mutta sanktiouhka on vain sakkoa tai vankeutta 6 kuukautta eikä rikoslaissa ole syrjintärikoksen törkeää tekemuotoa. Kunnianloukkausrikoksissa on perusmuotoisen kunnianloukkauksen lisäksi myös törkeä tekemuoto. Erillisen viharikoksen säätäminen rikoslakiin mahdollistaisi useamman rikostunnusmerkistön soveltamisen sijaan kokoavamman erilaisia tekoja kattavan sääntelyn, jossa olisi mukana riittävän tuntuva rangaistusuhka.

Puuttuuko jotain tavoitteita?

Invalidiliittoa hämmästyttää, ettei hankkeen suosituksissa mainita YK:n vammaisoikeussopimusta tai edes vammaisia henkilöitä ryhmänä. Sen sijaan sukupuoli näyttäytyy useamman kerran ja jopa työn takia häirityksi joutuminen on saanut suosituksissa erityishuomiota. Yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä itsenäisenä syrjintäperusteena ei mainita edes työtehtävää, joten ei ole varma, saako se oikeussuojaa, koska työtehtävä ei ole sama asia kuin henkilöön liittyvä ominaisuus.

Saavutetaanko tavoitteet kuvatuilla toimenpiteillä? Puuttuuko keskeisiä toimenpiteitä tai kohderyhmiä?

Invalidiliiton mielestä *Tavoitteessa 3*, jossa mainitaan viharikoksen uhrin, olisi YK:n vammaisoikeussopimuksen artikla 13 oikeussuojan saatavuus ollut tärkeä mainita, miten vammaisten rikoksen uhrien asemaan kiinnitetään huomiota. Vain esteettömyys mainitaan, mutta sitäkään ei linkitetä suoraan millään tavoin itse vammaisuuteen. Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistolle tuli viime vuonna yli 200 yhteydenottoa vammaisuuden perusteella, mikä on suurin yksittäinen ryhmä. Jo tämä seikka edellyttäisi vammaisuuden mainitsemista hankkeen suosituksissa samoin kuin THL:n kouluterveyskyselyn v. 2017 aineiston sisältöä, mistä käy ilmi erityisesti liikuntavammaisten lasten ja nuorten joutuminen muista useammin väkivallan uhriksi.

Millaista tietoa tarvittaisiin, joka auttaisi puuttumaan tehokkaammin viharikoksiin ja/tai vihapuheeseen?

Invalidiliiton mielestä *Tavoite 1* on näistä paras, koska siinä huomioidaan koko rikosprosessiketju: poliisi, syyttäjät, tuomioistuimet. *Tavoite 7* yhtenä keinona mainitaan poliisin järjestelmään tehty viharikosluokittelu v. 2011. *Tavoitteessa 5* puolestaan todetaan, ettei viharikosten etenemisestä syyttäjille ja tuomioistuimiin ole saatavilla, mutta v. 2020 poliisiammattikorkeakoulu toteuttaa pilottitutkimuksen tapausten etenemisestä. Tämä on kannatettavaa, että systemaattisesti seurataan koko rikosprosessiketjua poliisille tehdystä rikosilmoituksesta aina tuomioistuimen antamaan tuomioon. Hankkeen suosituksen tavoitteita ja keinoja on pirstaleisesti ripoteltu sinne tänne, koska jopa nämä kolme tavoitetta pitävät sisällään samoja asioita.

Helsingissä 18.10.2019

INVALIDILIITTO RY

Petri Pohjonen
pääjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja antaa: Henrik Gustafsson, lakimies, henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi